

УДК 371.3

Мотилькова Зінаїда Олександрівна

молодший науковий співробітник відділу дослідження і проектування навчального середовища
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, м. Київ, Україна
motilkova.zina.@gmail.com

АНАЛІЗ УПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ (ДЛЯ ОСІБ З ВАДАМИ СЛУХУ)

Анотація. У статті на основі аналізу досвіду вчителів-практиків з Росії й України зроблено спробу проаналізувати сучасний стан упровадження дистанційної освіти в спеціальній школі (для осіб з вадами слуху). Запропоновано розробку проекту до підключення шкіл для дітей з вадами слуху до ресурсних центрів дистанційної освіти. Одним із висновків нашого дослідження є те, що для реалізації можливостей ІКТ у процесі навчання потрібно розглядати їх як елемент цілісної структури навчальної діяльності, який не може входити в протиріччя із загальноосвітньою середньою спеціальною школою. Розглянуто проблему підвищення професійної кваліфікації педагогів в аспекті організації дистанційного навчання.

Ключові слова: учні з особливими потребами; діти з вадами слуху; спеціальна школа; дистанційна освіта; ІКТ; інклюзивне навчання.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Упродовж останнього десятиріччя в усьому світі спостерігається посилена увага до дітей з особливими потребами, активно відбуваються процеси їх інтеграції в загальний соціум, створюються відповідні умови для їх участі у навчально-виховному процесі і шкільному житті.

Після прийняття Закону України "Про освіту" [1] і Закону України "Про загальну середню освіту" [2], а також «Положення про дистанційне навчання» [3] у батьків і дітей з'явилася можливість вибору різних форм навчання (у спеціальній школі, школі-інтернаті, навчально-реабілітаційному центрі, у корекційних класах при загальноосвітній школі, дитсадку-школі, надомного навчання, у формі екстернату та ін.).

Протягом останніх десятиріч дистанційне навчання стало глобальним явищем освітньої й інформаційної культури. Попри це до нинішнього часу дистанційна форма освіти не використовується широко в освітньому процесі шкіл, коледжів, гімназій та інших середньо-спеціальних навчальних закладів.

Спроби забезпечити особам з недоліками слуху конкурентоздатність під час працевлаштування змушує шукати відповідної освітньої системи, яка б ефективно використовувала їхній повноцінний інтелект і забезпечувала педагогічні умови для реалізації їхніх потенційних можливостей. Одним із таких засобів, що мають унікальні можливості, широко розповсюджених і апробованих у школах індустріально розвинутих держав, є дистанційна освіта [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бурхливий розвиток нових інформаційних технологій і впровадження їх в Україні останніми роками, наклали певний відбиток на розвиток особистості сучасної дитини. Могутній потік нової інформації, реклами, застосування комп'ютерних технологій у телебаченні, поширення ігрових приставок, електронних іграшок і комп'ютерів серйозно впливають на виховання дитини і сприймання нею навколишнього світу. Істотно змінюється і характер її улюбленої практичної діяльності — гри, змінюються і її улюблені герої і

захоплення. Такий прорив у світ дитини, безумовно, позначається на всіх видах провідної діяльності кожного вікового періоду: ігровій, навчальній, комунікативній [5, с. 237].

Одним із висновків нашого дослідження є те, що для реалізації можливостей ІКТ у процесі навчання потрібно розглядати їх як елемент цілісної структури навчальної діяльності, який не може входити в протиріччя зі звичайним традиційним навчанням. Особливо актуальним є не епізодичне, а систематичне включення ІКТ у процес навчання. Наразі стає конче потрібно розробка системи навчання із залученням ІКТ, цілеспрямована підготовка вчителів спеціальних шкіл до використання названих технологій у навчальному процесі, у тому числі й використання дистанційного навчання, у яке включається поняття ІКТ.

Отже, аналіз науково-педагогічних літературних джерел [6; 7; 8; 9; 10; 11; 12] і досвід використання комп'ютерів у реальному навчальному процесі свідчать, що в умовах новітніх інформаційних технологій з'являються нові можливості для розвитку:

- соціальної і пізнавальної активності дітей: розглядається рівень суб'єктивного контролю учня, інтелектуальна ініціатива;
- компетентності школяра як учня: беруть до уваги його самостійність, інформаційна грамотність, впевненість у собі, що виявляються в здатності прийняти рішення, а також орієнтація на задачу і кінцевий результат, відповідальність, соціальна незалежність;
- здатності дитини до самореалізації: зокрема, прагнення до реалізації знань у програмних продуктах, у пізнавальній позаучбовій діяльності, успішність реалізації, задоволеність результатами діяльності;
- гармонійної індивідуальності, співвідношення практичного і вербального інтелекту, емоційна стабільність, співвідношення гуманітарних інтересів й інформаційних потреб, активності дитини і її компетентності. НІТ детермінує спеціальну педагогічну діяльність, що забезпечує створення умов для розвитку інтелектуальної активності дітей, гнучкого відкритого мислення, здатності до колективної діяльності, для виховання відповідальності за прийняті рішення;
- компенсаторних можливостей учнів з вадами слуху (загальне ознайомлення з комп'ютером і деякими навчальними програмами, робота з програмами з розвитку мови), що буде надавати їм впевненості в майбутньому.

Застосування в школах-інтернатах для дітей з пошкодженим слуховим аналізатором комп'ютерної техніки вчителями допоможе зробити шкільне викладання більш ефективним.

Отже, програма застосування новітніх інформаційних технологій (зокрема дистанційного навчання) у сучасній сурдопедагогічній теорії і практиці з усією актуальністю постала нині перед освітньою системою осіб із сенсорною недостатністю. Тому будь-які дослідження теоретичного чи практичного характеру зазначеного аспекту допоможуть оптимізувати систему шкільної освітньої підготовки нечуючих, озброювати їх ефективними технологіями пізнання, водночас забезпечуючи максимальну інтеграцію в сучасне технологізоване суспільство.

Метою написання нашої статті є висвітлення проблеми використання дистанційного навчання в спеціальній школі для дітей з вадами слуху. Дослідження такого досвіду в Росії, аналіз практичного впровадження в спеціальних школах для різних категорій учнів, висновки, які зроблені вчителями-практиками, розглянути впровадження дистанційного навчання в різних умовах (як з поєднанням традиційного навчання, так і за неможливості навчатися в школі, а також як елементу в системі інклюзивної освіти). На основі зібраних матеріалів розробити проект рішення щодо

підключення українських спеціальних шкіл (для осіб з вадами слуху) до ресурсних центрів дистанційної освіти.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження проводилось у рамках НДР „Методологія проектування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів” Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Під час дослідження використовувались такі методи: аналіз теоретичних джерел з проблем інноваційних методик організації дистанційного навчання в спеціальній школі (для дітей з вадами слуху), вивчення й узагальнення передового досвіду застосування інформаційних технологій для навчання дітей з ураженням слуховим аналізатором, аналіз, оцінювання, метод експертів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В умовах сучасного суспільства однією з актуальних проблем в освітній політиці стає навчання дітей з обмеженими можливостями, чисельність яких значно збільшилася. Діти з особливими потребами потребують захисту і створення реальних умов для отримання якісної освіти, починаючи зі школи, з подальшим працевлаштуванням й адаптацією в суспільстві. Найефективнішим способом розв'язання цих проблем є використання в навчальному процесі інформаційних і комунікаційних технологій, розвитку мережевих форм взаємодії в освітніх системах. Однією з найпоширеніших методик навчання дітей з обмеженими можливостями (у тому числі нечуючих) із застосуванням інформаційних технологій є дистанційне навчання, позаяк ці діти особливо потребують розвитку своїх здібностей і досягнення успіхів у школі і в подальшому житті.

Вітчизняні дослідники відзначають, що дистанційна форма навчання як для спеціальної, так і для загальноосвітньої школи набуває свого поширення. Тому відсутні достатній рівень наукового, практичного та методичного підґрунтя з підтримки процесу дистанційної освіти школярів. У рекомендаціях ЮНЕСКО підкреслено, що на нинішньому етапі набуває особливої уваги питання накопичення найкращого досвіду педагогічної практики і підкреслюється, що чим більший досвід має вчитель у галузі активного використання ІКТ у своїй професійній діяльності, тим кращих результатів досягають учні. Практично всі вчителі України починають свою діяльність у нових умовах [13].

Саме дистанційна освіта сприяє успішній реалізації індивідуального підходу, що стає особливо необхідним в аспекті навчання дітей, що мають порушення в розвитку, оскільки надає реальну можливість найповніше враховувати індивідуальні особливості й освітні потреби кожного учня, створює комфортні умови і ситуацію успіху в навчанні. Усе це сприяє розвитку самостійної навчально-пізнавальної діяльності [14]. Дані висновки отримані під час реалізації проекту у Краснодарському краї Росії «Розвиток дистанційної освіти дітей-інвалідів», який почав реалізовуватися з 2010 року. Дана модель може бути реалізована і в школах України, за достатнього матеріального забезпечення й відповідної підготовки наших фахівців, які працюють в спеціальній школі.

Низка науковців виділяє модель організації дистанційного навчання дітей з вадами слуху (рис. 1). Ця модель почала реалізовуватися в спеціальних школах Росії [15; 16].

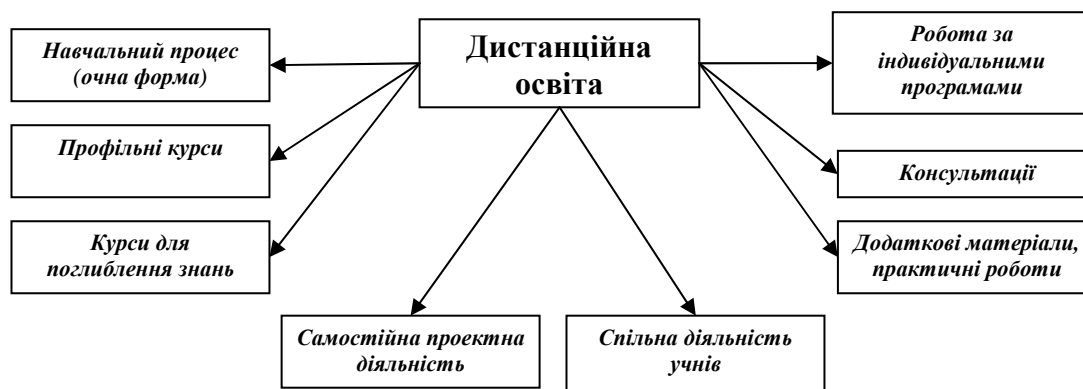

Рис. 1. Модель дистанційної освіти

Ця модель застосовується як у загальноосвітніх школах, так і у спеціальних, з врахуванням психофізичного ураження учня [16].

Подана модель організації дистанційного навчання дітей з обмеженими можливостями передбачає умови, за якими вона буде успішно працювати.

1. Добровільна участь у проекті дітей (на основі заяви батьків або осіб, які їх замінюють).
2. Передачу за договором з оператором проекту в тимчасове користування сім'ям дітей-інвалідів комп'ютерної техніки, підключення до мережі Інтернет.
3. Навчання учнів, їхніх батьків, учителів, які здійснюють надомне навчання, основ комп'ютерної грамотності за адаптованими програмами базової ІКТ-компетентності.
4. Вибір учнями і їхніми батьками навчальних курсів з переліку рекомендованих для освоєння в дистанційній формі.
5. Продовження навчання дитини в загальноосвітньому навчальному закладі відповідно до нормативних документів, що регламентують організацію навчання хворих дітей вдома з урахуванням додаткових можливостей дистанційних освітніх технологій.
6. Виконання ролі педагогів-кураторів під час освоєння учнями навчального матеріалу на основі Інтернет-ресурсів учителями муніципальних освітніх установ, що здійснюють навчання дитини вдома.

Ця модель може бути реалізована і в Україні для дітей, що навчаються вдома, в умовах, коли не можливе навчання в школі.

Дистанційне навчання дітей з обмеженими можливостями сприяє розв'язанню таких соціально значущих завдань, як:

- підвищення рівня освіченості суспільства і якості освіти;
- реалізація потреби в освітніх послугах;
- задоволення потреби в якісно підготовлених фахівцях;
- підвищення соціальної і професійної мобільності населення, його соціальної активності, рівня самосвідомості, розширення кругозору;
- збереження і примноження знань, кадрового і матеріального потенціалів, накопичених вітчизняною вищою школою;
- розвиток єдиного освітнього простору в рамках усієї країни, що передбачає забезпечення можливості отримання освіти в будь-якій точці освітнього простору.

Основне навантаження в розробці дистанційних курсів уроків лягає на педагога, який повинен врахувати всі особливості навчання нечуючих дітей, і за допомогою ретельно продуманих методів навчання включати в пізнавальну діяльність різні психічні структури учня, різні рівні його активності.

Коровнікова Д. Н. визначає у своїх дослідженнях [17] що, основна ідея дистанційного навчання — це враховувати можливості й інтереси кожного, хто навчається, дитини з особливими потребами, тобто надавати допомогу у виробленні індивідуальної освітньої траєкторії, зорієнтованої на ефективне поєднання різних форм навчання. Вона сама як учитель спеціальної школи наголошує, що основне навантаження лягає на вчителя, адже крім спеціальної підготовки і знань свого предмету, він має бути підготовлений до роботи в системі дистанційної освіти.

Смірнова Т. Б. використовувала дистанційне навчання нечуючих і глухих дітей як додаткову освіту, нерозривно пов'язану з усією системою організації дистанційного навчання. За визначенням автора, додаткова освіта розглядається як освіта, спрямована на поглиблене вивчення вибраних учнем предметів і факультативів. Таке дистанційне навчання ведеться вдома за допомогою батьків, які попередньо пройшли відповідну підготовку й мають можливість постійних консультацій з керівником проекту. У центрі навчального процесу — учень; в основі навчальної діяльності — співробітництво; учні грають активну роль у навчанні; суть навчання — розвиток здібностей до самонавчання [18].

Завдання викладача — організувати самостійну пізнавальну діяльність учня, використовуючи індивідуальний підхід, навчити його самостійно здобувати знання під час вивчення предметів і застосовувати їх на практиці.

Дистанційне навчання створює оптимальну систему відносин між дитиною і вчителем, розширює способи передавання навчальної інформації, урізноманітнює види контролю, формує загальнокультурні й навчальні компетенції, нарешті, сприяє розвитку рефлексивних процесів дитини [19].

Філякова Т. І. визначає що, найважливішим моментом в організації дистанційного навчання, є розуміння і застосування дидактичних вимог, серед яких: володіння інформаційно-комунікаційними технологіями учнями, їх активність і самостійність за спрямовуючої ролі вчителя; стимулювання позитивного ставлення учнів до навчально-пізнавальної діяльності у форматі дистанційної взаємодії.

Учителі-практики вважають, що за рахунок дистанційного навчання досягаються [14]: безперервність навчання, самостійність, зміцнення міжособистісних відносин, формування у дитини навичок проектної діяльності як провідної. Також виділено низку труднощів, які зустрічаються під час реалізації проектної діяльності: підміна проектної діяльності простим виконанням завдання, заміна дослідницького проекту рефератом, переоцінка учнем результату проекту, формальний підхід до процесу створення проекту. Одночасно наголошується, що застосування проектної діяльності дозволяє розв'язувати такі завдання: прийняття обґрунтованих рішень, рішення комплексних проблем, здійснення самоконтролю, поліпшення комунікативної культури.

Комплексний аналіз стану формування готовності педагога до використання дистанційних освітніх технологій, а також сучасних досліджень з даної теми дозволив нам виділити низку протиріч [20]:

- між наявністю науково-обґрунтованих підходів до інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в суспільство (Е. Сеген , В. П. Кащенко , Т. Хельбрюгге , Ф. Л. Ратнер, А. Ю. Юсупова та ін) і недостатньою обізнаністю педагогів і батьків про її можливості;
- між прискорюваним процесом розвитку й упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освіті і недостатньою готовністю

суб'єктів освітнього процесу успішно застосовувати ці технології у своїй діяльності;

- між необхідністю формування готовності педагога до використання дистанційної освіти в роботі з дітьми, що мають порушення в розвитку, і нерозробленістю структурно-змістової моделі для ефективного формування цієї готовності.

У зв'язку з цим виникає проблема підвищення професійної кваліфікації педагогів в аспекті організації дистанційного навчання. Необхідно враховувати, що готовність до педагогічної діяльності формується в процесі професійно-особистісного розвитку фахівця і її можна розглядати як процес і результат становлення особистості як суб'єкта професійної діяльності. Нам би хотілося зауважити, що майже всі науковці і вчителі-практики відзначають необхідність підготовки педагогічних кадрів спеціальних шкіл для роботи в системі дистанційної освіти. Цей напрямок майже не розроблений і саме тому, на нашу думку, дистанційна освіта й ІКТ майже не впровадженні в практиці навчання дітей з вадами слуху. У разі підключення спеціальних шкіл до ресурсних центрів дистанційної освіти не можна не звернути увагу на підготовку вчителів. Це, звісно, потягне за собою відповідні матеріальні витрати, але досвід Росії показує, що гарно підготовлені педагоги можуть і учнів зацікавити, і проводити відповідні консультації для батьків.

Активне раннє втручання за активного раннього виявлення дітей з порушенням слуху є основою ефективності соціальної реабілітації дітей з вадами слуху, саме тому нам може бути цікавим досвід роботи з батьками, які виховують дітей з вадами слуху.

У зв'язку з цим, цікавим, на нашу думку, є проект громадської організації батьків і дітей з вадами слуху «Дзвін». Вони почали працювати у напрямку безперервного реабілітаційного процесу для дітей з вадами слуху і робота із сім'ями, які реабілітують дитину. Мета проекту: пропагування методики комунікативних здібностей, залишкового слуху і формування звуковимови з використанням усного мовлення у дітей з вадами слуху, навчання сімей цієї методики через проведення теоретично-практичних семінарів, майстер-класів, оздоровчих таборів та видання інформаційних буклетів [21]. Адже робота з підготовки батьків дітей з вадами слуху є необхідною під час використання дистанційної освіти в системі інклюзивного навчання.

Учителі-практики Костянтинівської СЗШ № 32 працювали над темою «Інформатизація корекційно-педагогічного процесу як механізм стійкого інноваційного розвитку спеціальної школи-інтернату» (була обрана категорія дітей з вадами розумового розвитку) [11]. У межах реалізації регіональної програми «Впровадження компетентнісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес» у школі-інтернаті було організовано довгостроковий проект «Удосконалення форм і змісту корекційно-педагогічного процесу». Мета експерименту: довести, що впровадження адаптованих проектних технологій у роботу з розвитку мовлення сприяє підвищенню ефективності корекційного впливу на формування мовленнєвої компетенції дітей-логопатів з обмеженими можливостями здоров'я й адаптації їх у соціумі.

За результатами проведеного науково-педагогічного експерименту були отримані такі висновки — розумово відсталі діти з цікавістю беруть участь у проектній діяльності, різко підвищується пізнавальна активність дітей, виникає бажання бути кращим, знати більше за інших, допомогти слабшому тощо. Усе це сприяє підвищенню рівня навчальних досягнень, саме тому після закінчення проекту майже у 70 % дітей оцінки за тему на достатньому і середньому рівнях [12].

Відповідно звернення до технології дистанційної освіти розширює можливості вчителя в плані гуманітаризації освіти, осучаснює навчальний процес — між необхідністю формування готовності педагога до використання дистанційної освіти в

роботі з дітьми, що мають порушення в розвитку, і нерозробленістю структурно-змістової моделі для ефективного формування цієї готовності.

У зв'язку з цим виникає проблема підвищення професійної кваліфікації педагогів в аспекті організації дистанційного навчання. Необхідно враховувати, що готовність до педагогічної діяльності формується в процесі професійно-особистісного розвитку фахівця, і її можна розглядати як процес і результат становлення особистості як суб'єкта професійної діяльності.

На кафедрі соціальної, спеціальної педагогіки та психології Армавірської державної педагогічної академії Росії досліджується професійна готовність вчителів до здійснення дистанційного навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Вони наголошують, що готовність до реалізації дистанційного навчання слід розуміти як стійку інтегральну динамічну ознаку особистості, яка визначає зміст, направленість і характер її діяльності в процесі професійного самовизначення і самореалізації. Проблема вимірювання готовності до реалізації дистанційного навчання пов'язана з проблемою виявлення критеріїв і рівнів їх сформованості [22].

Враховуючи досвід використання дистанційної освіти в спеціальній школі (для дітей з вадами слуху), ми виділили такі напрямки в нашому науковому дослідженні.

1. Надання ресурсів для дистанційного навчання. Вимагає визначення і систематизації технічної бази школи. Також має бути присутнє відповідне програмове й апаратне забезпечення.
2. Забезпечення інформаційно-методичною підтримкою навчального процесу у спеціальних школах для осіб з вадами слуху.
3. Визначення рівня підготовленості самих вчителів до роботи в системі дистанційної освіти.
4. Зацікавлення учнів. Ми вважаємо, що популяризація дистанційного навчання є важливим напрямом у нашій роботі.
5. Створення продуктивних навчальних ситуацій. Залучення учня до самостійного навчання.
6. Моніторинг навчальних досягнень учнів. Моніторинг результатів дозволить побачити недоліки в організації навчального середовища, виявити актуальні дистанційні курси.

Дистанційне навчання дітей з вадами слуху за допомогою інтернет-технологій допомагає формувати нове освітнє середовище, у якому діти зможуть реалізувати свій потенціал й отримати якісну освіту. Нове середовище навчання дозволить дітям з вадами слуху застосовувати й удосконалювати навички роботи з Інтернетом і комп'ютерними технологіями, що в подальшому буде впливати на професійний розвиток.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Використання комп'ютера в навчанні дітей з пошкодженим слуховим аналізатором, починаючи з початкової школи, у подальшому забезпечує наступність в навчанні між усіма ланками освіти, адаптує їх до вимог сучасного життя, позбавляє їх можливих труднощів під час навчання у вищих навчальних закладах, де інформатика є обов'язковим предметом. Зокрема вміння користуватися комп'ютером є однією з вимог під час вступу на роботу на досить велику кількість спеціальностей. Нині необхідне своєчасне ознайомлення з роботою комп'ютера, воно необхідне саме зараз, щоб забезпечити школярів спеціальних шкіл потрібними життєвими знаннями.

Беручи до уваги досвід застосування дистанційної освіти як у Росії, так і в Україні, ми хотіли б запропонувати розробити проект заходів у спеціальних

загальноосвітніх навчальних закладах (дітей з вадами слуху) для підключення до ресурсних центрів дистанційної освіти.

На початковому етапі ми хотіли б запропонувати такі заходи: анкетування і тестування завучів, учителів і директорів шкіл, які є експериментальними майданчиками. З'ясувати всі пропозиції і побажання шкіл-інтернатів, визначити рівень готовності вчителів до співпраці.

Ці заходи дадуть можливість спеціальній школі долучитися до процесу дистанційної освіти, приєднатися до ресурсних центрів і користуватись кращим науковим і освітнім досвідом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту»: З внес. змінами і допов. від 23 берез. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. — 1996. — № 21. — Ст. 84.
2. Закон України "Про загальну середню освіту" // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 651-XIV. — (Єдиний реєстр. Номер : 7877/1999).
3. Положення про дистанційне навчання, затверджене Міністерством освіти і науки України (наказ № 466 від 25.04.2013 р., зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 р. за № 703/23235).
4. Жук Т. В. Проблема застосування комп'ютерно орієнтованих засобів навчання у навчальній діяльності осіб з вадами слуху / Жук Т. В., Зуенко З. О. // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : зб. наук. праць. — К. : Університет "Україна", 2004. — С. 395–400.
5. Скорняков С. В. Концепция построения системы организации и управления комплексной реабилитацией в условиях ИСР НГТУ / Скорняков С. В. ; Новосибирский государственный технический университет. Институт социальной реабилитации // Опыт и перспективы организации реабилитационно-образовательного процесса в институте социальной реабилитации НГТУ : сборник трудов. — Новосибирск, 2000. — 423с.
6. Легкий О. М. Організаційно-педагогічні умови використання комп'ютера в спеціальній школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Легкий Олег Михайлович. — К., 2000. — 182 с.
7. Босова Л. Л. Пропедевтическая подготовка сельских школьников в области информатики и информационных технологий : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13 00 02 / Л. Л. Босова. — М., 2000. — 15 с.
8. Ильченко С. В. Элементы компьютерной грамотности в начальной школе : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13 00 02 / С. В. Ильченко. — М., 1999. — 15 с.
9. Котенко В. В. Рефлексивная задача как средство повышения обучаемости школьников в процессе изучения базового курса : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13 00 02 / В. В. Котенко. — Омск, 2000. — 20 с.
10. Барінова Т. П. Дистанційне навчання, як одна з можливостей створення доступної середовища для дітей з ОВЗ [Електронний ресурс] / Барінова Т. П., Казакова В. Н., Карюкіна С. В. // Інформаційні технології для нової школи. — 2013. — Режим доступу : <http://conf.rcokoit.ru/reports.htm?section=5&year=2013>.
11. Кірія А. В. Інформатизація корекційно-педагогічного процесу як механізм стійкого інноваційного розвитку спеціальної школи-інтернату [Електронний ресурс] / Кірія А. В. // Інформаційний сайт для учителів і родителів. — 2013. — Режим доступу : <http://shkola.net.ua/view.php?doc=755.1323804989260844>.
12. Кірія А. В. Адаптовані проєктні технології у педагогічній діяльності логопеда. [Електронний ресурс] / Кірія А. В. // Дефектолог-практик. — 2013. — Режим доступу : <http://deffektorpraktik.ucoz.ua/28.02.2013>.
13. Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах : посібник / [Богачков Ю. М., Биков В. Ю, Пінчук О. П. та ін. ; наук. ред. Ю. М. Богачков]. — К. : Педагогічна думка, 2012. — 160 с. : іл.

14. Дикалова М. В. Возможности дистанционного обучения в работе с детьми с ограниченными возможностями здоровья [Электронный ресурс] / Дикалова М. В., Спирина В. И. // Научная электронная библиотека. — 2013. — Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/vozmozhnosti-distsionnogo-obucheniya-v-rabote-s-detmi-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami-zdorovya>.
15. О реализации проекта «Развитие дистанционного обучения детей-инвалидов» в Краснодарском крае от 15.01.2010 № 47-162/10-14 [Электронный ресурс]. — 2010. — Режим доступа : http://uo-rav12008.narod.ru/04.03.10_1.doc.
16. Полат Е. С. Модель дистанционного обучения [Электронный ресурс] / Полат Е. С. ; Институт Содержания и Методов Обучения. — 25-11-04. — Режим доступа : <http://distant.ioso.ru/for%20teacher/25-11-04/model.htm>.
17. Коровникова Л. Н. Обучение глухих детей русскому языку в системе ДО [Электронный ресурс] / Коровникова Л. Н. ; Центр ресурс. — 07.12.2011. — Режим доступа : <http://www.xn---itbb4apbbhbdq1a.xn--p1ai/articles/131/>.
18. Смирнова Т. Б. Дистанционное обучение детей с нарушением слуха (неслышащие и глухие). [Электронный ресурс] / Смирнова Т. Б. ; myshared.ru публикации онлайн. — 2013. — Режим доступа : <http://www.myshared.ru/slide/271880/>.
19. Филякова Т.И. Дистанционное обучение как форма педагогического взаимодействия с учащимися, имеющие ограниченные возможности здоровья [Электронный ресурс] / Филякова Т. И.// Информационные технологии для новой школы - 2013 - Режим доступа: <http://conf.rcokoit.ru/reports.htm?section=5&year=2013>
20. Милохин Д. Б. Оценка готовности студентов вузов к реализации дистанционного обучения //Вестник ОГУ. — 2010. — № 9 (115). — С. 172–177.
21. Сапожникова А. В. Дзвін. Громадська організація батьків і дітей з вадами слуху. [Електронний ресурс] / Сапожникова А. В. // Сайт Громадської організації «Дзвін». — 2009. — Режим доступу : http://ngo.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7204:2010-01-13-22-54-41&catid=51:2009-08-06-12-03-48.
22. Дикалова М. В. Профессиональная готовность учителей к осуществлению дистанционного обучения детей с ограниченными возможностями здоровья [Электронный ресурс] / Дикалова М. В. // Научная электронная библиотека. — 2013. — Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/professionalnaya-gotovnost-uchiteley-k-osuschestvleniyu-distsionnogo-obucheniya-detey-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami-zdorovya>.

Матеріал надійшов до редакції 26.11.2013 р.

АНАЛИЗ ВНЕДРЕНИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СПЕЦИАЛЬНОЙ ШКОЛЕ (ДЛЯ ЛИЦ С НЕДОСТАТКАМИ СЛУХА)

Мотылькова Зинаида Александровна

младший научный сотрудник отдела исследования и проектирования учебной среды
Институт информационных технологий и средств обучения НАПН Украины, г. Киев, Украина
motilkova.zina.@gmail.com

Аннотация. В статье на основе анализа опыта учителей-практиков из России и Украины сделана попытка проанализировать современное состояние внедрения дистанционного образования в специальной школе (для лиц с нарушениями слуха). Предложено разработать проект по подключению школ для детей с недостатками слуха к ресурсным центрам дистанционного образования. Одним из выводов нашего исследования является то, что для реализации возможностей ИКТ в процессе обучения их нужно рассматривать как элемент целостной структуры учебной деятельности и не противопоставлять с общеобразовательной средней специальной школой. Рассмотрена проблема повышения профессиональной квалификации педагогов в аспекте организации дистанционного обучения.

Ключевые слова: ученики с особыми потребностями; дети с недостатками слуха и специальная школа; дистанционное образование; ИКТ; инклюзивное обучение.

ANALYSIS OF DISTANCE EDUCATION IN SPECIAL SCHOOLS (FOR PERSONS WITH HEARING IMPAIRMENTS)

Zinaida A. Motylkova

junior researcher of the Department of study and design of learning environment
Institute of Information Technologies and Learning Tools of NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine
motilkova.zina.@gmail.com

Abstract. On the basis of the experience gained from practicing teachers from Russia and Ukraine made an attempt to analyze the current status of distance education in a special school (for persons with hearing impairments). It is proposed to develop a project concerning connection schools for children with hearing impairments to resource centers of distance education. One of the conclusions of our study is that the implementation of the ICT opportunities in the learning process must be considered as part of an integrated structure of learning activities that can not enter in conflict with the usual traditional learning. The problem of teachers' professional development during of distance education organizational process is considered.

Keywords: students with disabilities; children with hearing impairments; special school; distance education; ICT; inclusive education.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Law of Ukraine "On Education": From Inclusion. amended and supplemented. on 23 march. 1996 // known. Supreme. Of Ukraine. — 1996. — № 21. — С. 84. (in Ukrainian)
2. Law of Ukraine " On General Secondary Education " // Supreme Council of Ukraine. — 1999. — № 651 — XIV. — (Single Register. No.: 7877 /1999). (in Ukrainian)
3. Ministry of Education and Science of Ukraine approved the Regulations on Distance Learning (Order № 466 of 25.04.2013 was registered with the Ministry of Justice of Ukraine 04.30.2013, № 703/ 23235). (in Ukrainian)
4. Zyk T. V, Zuyenko Z. O. The use of computer-oriented learning tools in educational activities of persons with hearing impairments // Actual problems of training and education of people with special needs: Sat. sciences. works. — Kyiv : University "Ukraine", 2004. — P. 395–400. (in Ukrainian)
5. Skornakov S. V. Concept of the organization and management of complex rehabilitation under ISR NSTU / Novosibirsk State Technical University. Institute for Social Rehabilitation. Experience and prospects of rehabilitation and organization of the educational process at the Institute of Social Rehabilitation NSTU: Collected works. — Novosibirsk, 2000. — 423 p.) (in Russian)
6. Legkiy O. M. Organizational and pedagogical conditions of use of the computer in a special school : Dis. ... kadm. ped. sciences: 13.00.03 / Institute Defectology Pedagogical Sciences of Ukraine. — K., 2000. — 182 s. (in Ukrainian)
7. Bosova L. L. Propaedeutic training rural students in computer science and information technology: Author. dis. Candidate. ped. Sciences: 13 00 02 / Moscow State Pedagogical University. — Moscow, 2000. — 15 p. (in Russian)
8. Ilchenko S. V. Elements of computer literacy in elementary school: Author. dis. Candidate. ped. Sciences: 13 00 02 / Moscow State Pedagogical University. — Moscow, 1999. — 15 s. (in Russian)
9. Kotenno V. V. Reflective task as a means of improving students learning in the process of learning the basic course: Author. dis. Candidate. ped. Sciences: 13 00 02 / Omsk State Pedagogical University. — Omsk, 2000. — 20 s. (in Russian)
10. BARINOVA T. P. Distance Learning as one of the possibilities creating an accessible environment for children with HIA [online] / BARINOVA T. P., Kazakov V. N., Karyukina C. // Information Technology for the new school. — 2013. — Available from : <http://conf.rcokoit.ru/reports.htm?section=5&year=2013>. (in Russian)
11. Kiria A. V. Computerization remedial teaching process as a mechanism for sustainable development of innovative special school [online] / Kiria A. V. // Ynformatsyyonyy site for uchytyley and rodyteley. — 2013. — Available from : <http://shkola.net.ua/view.php?doc=755.13238049892608>. (in Ukrainian)
12. Kiria A. V. Adapted design technology in teaching activities speech therapy. [online] / Kiria A. V. // Pathologists, praktyk. — 2013. — Available from : <http://deffektopraktik.ucoz.ua/> 28.02.2013. (in Ukrainian)

13. The organization of distance learning environment in secondary schools: manual / [Bohachkov J. M, Bulls V. YU. Pinchuk O. P. Manakov A. F. ; Science. eds. YM Bohachkov]. — K. : Pedagogical Thought, 2012. — 160 p.
14. Dikalova M. V. distance learning opportunities to work with children with opportunities ogranichenmi health [online] / Dikalova M. V., Spirin V. I. // Scientific Electronic Library. — 2013. — Available from : <http://cyberleninka.ru/article/n/vozmozhnosti-distantsionnogo-obucheniya-v-rabote-s-detmi-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami-zdorovya>. (in Russian)
15. Implementation of the project "Development of distance learning disabled children" in the Krasnodar region from 15.01.2010 № 47-162/10-14 [online]. — 2010. — Available from : http://uo-pavl2008.narod.ru/04.03.10_1.doc. (in Russian)
16. Polat E. S. Model of distance learning [online] / Polat E. S. // Institute of content and teaching methods — 11/25/04. — Available from : <http://distant.ioso.ru/for%20teacher/25-11-04/model.htm>. (in Russian)
17. Korovnikov L. N. Education of deaf children in the Russian language to the system [online] / Korovnikov L. N. // Centre resource. — Available from : <http://www.xn----itbb4apbbhdq1a.xn--p1ai/articles/131/>. (in Russian)
18. Smirnova T. B. Distance learning of children with hearing impairment (deaf and blind) [online] / Smirnova T. B. // Myshared.ru online publication. — Available from: <http://www.myshared.ru/slide/271880/>. (in Russian)
19. Filyakova T. I. Distance learning as a form of pedagogical interaction with students with disabilities [Online] / Filyakova T. I. // Information Technology for the new school. — 2013. — Available from : <http://conf.rcokoit.ru/reports.htm?section=5&year=2013>. (in Russian)
20. Milokhin D. B. Readiness Assessment of university students to implement distance learning // Herald OSU. — 2010. — No 9 (115). — Pp. 172–177. (in Russian)
21. Sapozhnikova A. V. Ring. Public organization and parents of children with hearing impairments [online] / A. Sapozhnikov // Site Public organization "Ring". — Available from : http://ngo.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7204:2010-01-13-22-54-41&catid=51:2009-08-06-12-03-48. (in Ukrainian)
22. Dikalova M. V. Professional readiness of teachers to implement distance learning for children with disabilities [Online] / Dikalova M. V. // Scientific Electronic Library. — 2013. — Available from : <http://cyberleninka.ru/article/n/professionalnaya-gotovnost-uchiteley-k-osuschestvleniyu-distantsionnogo-obucheniya-detey-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami-zdorovya>. (in Russian)